

SEMINARSKI RAD

TEMA: *PRAVO ZALOGE NA POKRETNIM STVARIMA*

PREDMET: *OSNOVI IMOVINSKOG PRAVA*

Mentor

Student

Br. Indeksa _____.

SADRŽAJ

UVOD (POJAM ZALOŽNOG PRAVA).....	3
ZALOŽNO PRAVO NA POKRETNIM STVARIMA UPISANIM U REGISTAR - BEZDRŽAVINSKA ZALOGA.....	7
PREDMET ZALOŽNOG PRAVA.....	8
UGOVORNE STRANE.....	8
PRAVNA DEJSTVA UGOVORA O ZALOZI.....	9
POSEBNE UGOVORNE ODREDBE O NAMIRENJU.....	9
REDOSLED ZALOŽNIH PRAVA.....	10
NAMIRENJE.....	11
NAČIN NAMIRENJA.....	12
PRESTANAK ZALOŽNOG PRAVA.....	13
REGISTAR ZALOGE.....	13
ZAKLJUCAK.....	15
LITERATURA.....	16

UVOD

POJAM ZALOŽNOG PRAVA

Založno pravo je stvarno pravo na tuđoj stvari na osnovu koga poverilac može naplatiti svoje potraživanje iz vrednosti založene stvari (ako dužnik ne ispuni obavezu o dospelosti) pre ostalih poverilaca.¹⁾

Založno pravo je akcesorne prirode jer je zavisno od potraživanja koje obezbeđuje. Zbog toga ono ne može biti glavno, već samo sporedno. Založnom pravu prethodi potraživanje poverioca prema dužniku, a založno pravo je usmereno ka stvari koja služi za obezbeđenje potraživanja. Ono obezbeđuje založnom poveriocu namirenje iz založene stvari, čak i onda kada se obični (hirograferni) poverioci ne mogu naplatiti delimično ili u potpunosti.

Pravna priroda založnog prava u pravnoj teoriji je sporna. Jedni smatraju da je to stvarno pravo, drugi da je obligaciono pravo. Neki smatraju da je samo založno pravo na stvari stvarno pravo, dok je založno pravo na pravima - posebno potraživanjima, obligaciono.

Založno pravo na pokretnim stvarima naziva se ručna zaloga, a založno pravo na nepokretnostima hipoteka.

Ručna zaloga nastaje predajom založene stvari poveriocu u državinu, dok se založno pravo na nepokretnosti stiče upisom u javne knjige, a nepokretnost ostaje u državi dužnika.

Založni poverilac može realizovati potraživanje koje je obezbeđeno založnim pravom iz vrednosti založene stvari samo sudskim putem (načelo oficijelnosti zaloge). U našem pravnom sistemu je zabranjena lex commissoria.²⁾

Založno pravo može postojati samo na određenoj stvari i njime se može obezbediti samo određeno potraživanje uz izuzetke koji se odnose na uslovno i buduće potraživanje.

Založno pravo je nedeljivo, jer cela stvar obezbeđuje potraživanje dok ne bude namirena u celini.

Založiti se može svaka individualno određena nepotrošna pokretna stvar koja se nalazi u prometu, kao i stvar određena po rodu ako se individualizuje, pa čak i novac pod određenim uslovima (određena, posebno izdvojena suma novca ili određeni deo novčane mase).

1) dr. Obren Stanković i dr. Miodrag Orlić - Udžbenik Stvarno pravo, Beograd.

2) lex commissoria – pravo poverioca da u slučaju ne placanja potraživanja, založnu stvar zadrži

Na osnovu pravosnažne sudske odluke kojom se dužniku nalaže isplata duga, zalogoprimac može podneti predlog sudu da se založna stvar proda na javnoj prodaji u izvršnom postupku, radi namirenja potraživanja obezbeđenog zalogom. Založena stvar se po pravilu prodaje na javnoj prodaji, osim ako stvar ima tržišnu ili berzansku cenu, u kom slučaju se prodaje po toj ceni. Iz cene dobijene prodajom založene stvari zalogoprimac ima pravo da naplati glavno potraživanje, kamatu, troškove realizacije zaloge i troškove čuvanja založene stvari.

Kada se založena stvar nalazi u rukama zalogoprimca, glavno potraživanje zalogoprimac može naplatiti iz cene dobijene prodajom i onda kada je potraživanje zastarelo, ali u tom slučaju ne može se naplatiti kamata. Zalogoprimac ima pravo prvenstva u namirenju iz založene stvari, tj. vrednosti dobijene prodajom.

Moguće je i višestruko zalaganje iste stvari. U tom slučaju redosled isplate određuje se prema vremenu kada su nastala založna prava, a ne prema vremenu nastanka potraživanja. Obrnut redosled namirenja važi u poslovima privrednog prometa. Taj red je obrnut redu nastanka založnih prava i naplata se vrši od poslednjeg nastalog potraživanja, pa unazad.

Pravilo je da zalogoprimac ima državinu stvari, sudržavinu ili posrednu državinu (u slučaju višestrukog zalaganja). Državina docnijeg zalogoprimca (kod višestrukog zalaganja) ogleda se u tome da zalagodavac pismeno obavesti prvog zalogoprimca o zaključenju drugog ugovora o zalozi i naloži mu da u slučaju isplate potraživanja, založenu stvar preda drugom zalogoprimcu, a ne da je vrati zalagodavcu.

Založena stvar će na zahtev zalagodavca biti predata trećem licu (koje će je držati za zalogoprimca) u slučaju kada zalogoprimac predmet zaloge ne čuva kako treba ili sa njom postupa suprotno ugovoru ili zakonu. Takav zahtev se ostvaruje sudskim putem. U tom slučaju zalogoprimac ima državinu posredno, preko trećeg lica, koje stvar drži u njegovom - zalogoprimčevom interesu.

Zalogoprimac nema pravo na upotrebu založene stvari (osim ako je ugovorom predviđeno), a ima pravo na plodove (osim ako to pravo ugovorom nije isključeno). Od ubranih plodova smanjuje se iznos dugovanja.

Zalagodavac odgovara za materijalne i pravne nedostatke založene stvari. Ako založena stvar u trenutku zalaganja ima nedostatke, zalogoprimac ima pravo na dopunu zaloge. Ako vrednost založene stvari bude smanjena posle tog trenutka, zalagodavac ne duguje drugu stvar u zalogu, kao i ako založena stvar propadne usled više sile ili krivicom trećeg.

Zalogoprimac ima pravo sledovanja putem tužbe za povraćaj državine založene stvari, u kom postupku će uspeti samo ako tuženi nema pravni osnov za državinu ili ima slabiji pravni osnov. On ima pravo i na samopomoć.

Zalogoprimac ima obavezu da čuva založenu stvar sa pažnjom dobrog domaćina ili dobrog privrednika kod ugovora u privredi, bez obzira da li ima pravo da je upotrebljava ili ne (u suprotnom zalagodavac može preko suda da traži oduzimanje stvari od zalogoprimca i predaju trećem na čuvanje). On ima obavezu da se uzdrži od upotrebe stvari (osim ako je ugovorom drukčije predviđeno) i da založenu stvar vrati zalagodavcu po izmirenju duga.

Obaveze zalogoprimca nastaju u trenutku kada mu zalagodavac preda založenu stvar ili ispravu koja mu omogućava isključivo pravo raspolaganja založenom stvari.

Potraživanje obezbeđeno zalogom može se ustupiti trećem (prijemniku) a zajedno sa njim na prijemnika prelazi i založno pravo kao akcesorno. Pristanak zalagodavca nije potreban, već je dovoljno obaveštenje o ustupanju. U slučaju ustupanja prijemnik stiče i pravo potraživanja i založno pravo.

Ako se zalagodavac usprotivi da založena stvar bude predata u državinu prijemniku, tada će ona ostati kod ustupioca, koji je čuva za račun prijemnika. U tom slučaju ustupilac gubi založno pravo, iako je založena stvar ostala u njegovim rukama. Tada prijemnik ima posrednu državinu stvari preko ustupioca. Prijemnik ima pravo da traži isplatu duga, i namirenje iz založene stvari.

Založni poverilac ima pravo na podzalogu³⁾, čime se zalaže i založno pravo kao akcesorno. Pristanak zalagodavca nije potreban, ali se on može usprotiviti predaji stvari, u kom slučaju će podzalagodavac imati posrednu državinu na založenoj stvari.

Prestankom potraživanja obezbeđenog zalogom, prestaje i založno pravo, osim ako se radi o zastarelom potraživanju, a stvar se nalazi u rukama poverioca.

Založno pravo prestaje i odricanjem zalogoprimca, protekom roka ako je vremenski ograničeno, propašću založene stvari, konfuzijom⁴⁾, konsolidacijom⁵⁾ i javnom prodajom založene stvari.

Založiti se može isto kao i stvar, potraživanje prema trećem licu, osim onih koja su po svojoj prirodi neprenosiva, vezana za ličnost dužnika ili zakonom zabranjena. Zalaganje se vrši ugovorom o zalozi. To je trojni odnos: zalogoprimac, zalagodavac i dužnik. Dužnik mora biti obavešten o ugovoru o zalozi i to pismeno.

Potraživanje sadržano u obveznici na donosioca zalaže se prostom predajom hartije od vrednosti.

Potraživanje sadržano u hartijama po naredbi, zalaže se indosamentom i predajom hartije zalogoprimcu.

3) podzaloga – pravo da poverilac svoje potraživanje založi

4) konfuzija – sjedinjenje potraživanja i duga

5) konsolidacija – založni poverilac postaje vlasnik založene stvari

Založiti se mogu i ostala prava (pravo plodouživanja, autorsko pravo, pravo licence, patenta itd.).

Ne mogu se založiti: stvarne službenosti, lične službenosti, lična prava, pravo na izdržavanje i slično.

Pravo zaloge na pokretnim stvarima kod nas je regulisano u nekoliko zakona i to:

- Zakonom o obligacionim odnosima kojim je regulisana ugovorna zaloga;
- Zakonom o založnom pravu na pokretnim stvarima upisanim u registar - bezdržavinska zaloga;
- Zakonom o izvršnom postupku i Zakonom o poreskom postupku i poreskoj administraciji je regulisano zakonsko založno pravo;
- ZIP⁶⁾-om je regulisana sudska zaloga.

Valja napomenuti da Zakon o obligacionim odnosima reguliše ugovornu zalogu kod koje dolazi do predaje stvari u državinu - državinsku zalogu, dok je Zakonom o založnom pravu na pokretnim stvarima upisanim u registar regulisana ugovorna zaloga bez predaje u državinu - bezdržavinska zaloga.

Odredba člana 63. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa predviđa da se na pravo zaloge na pokretnim stvarima i pravo zaloge na pravima primenjuju odredbe o zalozi sadržane u propisima kojima su uređeni obligacioni odnosi.

Po tradiciji Rimskog prava, kao i prema našem pravu, Ugovor o zalozi je smatran realnim ugovorom (nastaje predajom stvari).

Prema odredbi člana 966. ZOO⁷⁾, Ugovorom o zalozi obavezuje se dužnik ili neko treći (zalogodavac) prema poveriocu (zalogoprimcu), da mu preda neku pokretnu stvar na kojoj postoji pravo svojine da bi se pre ostalih poverilaca mogao naplatiti iz njene vrednosti, ako mu potraživanje ne bude isplaćeno o dospelosti, a poverilac se obavezuje da primljenu stvar čuva i po prestanku svog potraživanja vrati neoštećenu zalogodavcu.

Iz ove definicije proizilazi da je Ugovor o zalozi konsensualan (nastaje saglasnošću volje stranaka o bitnim elementima ugovora), a predaja stvari ima značaj ispunjenja ugovorne obaveze.

Međutim, sam Zakon o obligacionim odnosima odstupa od konsensualizma i u članu 968. predviđa da zalogoprimac stiče založno pravo kad mu stvar koja je predmet ugovora bude predana. Ako se ovom ugovoru ponovo vraća realna forma (predaja pokretne stvari u državinu poverioca).

6) ZIP – Zakon o Izvršnom Postupku

7) ZOO – Zakon o Obligacionim Odnosima

ZALOŽNO PRAVO NA POKRETNIM STVARIMA UPISANIM U REGISTAR - BEZDRŽAVINSKA ZALOGA

Zakon o založnom pravu na pokretnim stvarima upisanim u registar ("Sl. glasnik RS", br. 57/03 i 61/05) ide korak dalje i daje jedno značajno poboljšanje u odnosu na prethodna zakonska rešenja, jer predmet zaloge ostaje u državini dužnika. Time dužnik stiče mogućnost da korišćenjem predmeta zaloge ostvari sredstva za naplatu kredita npr. i tome slično. On nije lišen državine založene stvari i iz nje može da izvlači koristi, sve dok se ne steknu uslovi za realizaciju založnog prava. Ali, posedovanjem pokretnih stvari veće vrednosti, on može da ostvari određenu korist (kredit, pozajmicu) njihovim zalaganjem.

Ugovorom o zalozi obavezuje se zalagodavac prema poveriocu da mu pruži obezbeđenje za njegovo potraživanje tako što će se poveriočevo pravo na stvari zalagodavca upisati u registar založnog prava (u daljem tekstu: Registar zaloge). Zalagodavac može biti dužnik ili treće lice. Ugovorom o zalozi uređuju se prava i obaveze zalagodavca i poverioca.

Član 3. Zakona reguliše sadržinu i formu ugovora, predviđajući obaveznu pismenu formu. Za razliku od odredbe člana 968. Zakona o obligacionim odnosima po kojoj zalogoprimac stiče založno pravo kad mu stvar koja je predmet ugovora bude predata, prema članu 4. ovog Zakona poverilac stiče založno pravo upisom u Registar zaloge, osim ako nije drukčije određeno zakonom. Upis u Registar zaloge ne proizvodi pravno dejstvo ukoliko je zalagodavac založio stvar na kojoj nema pravo svojine ili ako zaloga nije punovažna iz drugih razloga. Iz ovoga nesumnjivo proizilazi da upis založnog prava u registar nije konstitutivni element nastanka ugovora, već ima značaj javnog obaveštavanja svih zainteresovanih lica o postojanju založnog prava na određenoj pokretnoj stvari. Upis mogu tražiti poverilac ili zalagodavac, s tim da ukoliko ga traži poverilac potrebna je izričita izjava zalagodavca da pristaje na upis (član 5. Zakona). Registar pokretnih stvari je vrlo sličan registru nepokretnosti.

U članu 6. Zakon ugrađuje pravo prvenstva poverioca čije je založno pravo upisano u Registar zaloge, u naplati iz vrednosti predmeta založnog prava pre ostalih poverilaca, ukoliko mu potraživanje nije isplaćeno o dospelosti. To pravo prvenstva ima dejstvo i prema trećem licu koje je predmet založnog prava pribavilo od zalagodavca, kao i prema docnijim pribaviocima. I ova odredba predstavlja značajno poboljšanje u odnosu na rešenje iz člana 970. Zakona o obligacionim odnosima, prema kome je zalagodavac imao obavezu da poverioca kod koga se stvar nalazi obavesti o zaključenju ugovora o zalozi sa drugim poveriocem i naloži mu da po naplati svog potraživanja preda stvar ovome. Ta obaveza više ne postoji, jer je Registar zaloge u smislu člana 56. Javni registar založnih prava na stvarima fizičkih ili pravnih lica, a centralna baza podataka je dostupna putem lokalnih jedinica registra zaloge, radi upisa ili pretraživanja svim licima u svakom trenutku u okviru radnog vremena. Podaci iz Registra zaloge su javni. Međutim, ovde se postavlja pitanje konkurencije sredstava obezbeđenja (privremene mere zabrane raspolaganja i otuđenja pokretnih stvari, izdate po odredbama ZPP⁸⁾ i ZIP-a).

8) Zakon o Preskom Postupku

Ukoliko se otvori takav problem praksa će morati da ga prevazilazi primenom principa koja se tiču načela savesnosti i pravila o naknadi štete.

Odredba člana 7. Zakona reguliše potraživanja koja se obezbeđuju zalogom, tako da se mogu obezbediti zalogom novčana potraživanja čiji iznos je izražen u domaćoj ili stranoj valuti i to kako glavni dug, tako i kamata i troškovi ostvarenja naplate, kao i buduća i uslovna potraživanja.

PREDMET ZALOŽNOG PRAVA (odredbe članova 9. do 14)

Predmet založnog prava mogu biti:

- individualno određena stvar kojom zalagodavac može slobodno raspolagati;
- pokretne stvari određene po vrsti ako je ugovorom o zalozi određena njihova količina, broj i način na koji se mogu identifikovati;
- zbir pokretnih stvari (roba u određenom skladištu, inventar za obavljanje privredne delatnosti);
- pravo potraživanja zalagodavca prema dužniku;
- druga imovinska prava kojima njihov imalac može slobodno raspolagati;
- suvlasnički udeo;
- buduće stvari i prava.

Založno pravo na potraživanju stiče se upisom u Registar zaloga.

Prema odredbi člana 11. Zakona dužnik založenog potraživanja svoju obavezu ispunjava zalagodavcu, sve dok ne bude pismeno obavešten o nastanku založnog prava. Od dana dostavljanja obaveštenja, dužnik založenog potraživanja može ispuniti dug samo založnom poveriocu, a ne i zalagodavcu.

Prema članu 14. Zakona isključena je primena odredaba ovog zakona na zalogu brodova, vazduhoplova, hartija od vrednosti, dok se primenjuje na zalogu prava intelektualne svojine, s tim da se zaloga na tim pravima upisuje u poseban registar Zavoda nadležan za intelektualnu svojinu.

UGOVORNE STRANE (odredbe članova 15. do 17)

U ovom odeljku se definišu učesnici pravnog posla vezanog za založno pravo. To su:

- založni poverilac;
- zalagodavac;
- treće lice.

Treće lice određuje založni poverilac ili više njih, radi preduzimanja pravnih radnji radi zaštite i namirenja založenog potraživanja. Ime trećeg lica se upisuje u Registar zaloge umesto založnih poverilaca (član 16. Zakona).

Zalogodavac je najčešće dužnik, a može biti i treće lice koje pruža obezbeđenje za tuđi dug (član 17).

PRAVNA DEJSTVA UGOVORA O ZALOZI (odredbe članova 18. do 26)

U ovom odeljku regulišu se obaveze zalogodavca i njegova prava.

Prema odredbi člana 974. ZOO, jedina obaveza zalogodavca je da zalogoprimcu ili trećem licu preda stvar ili ispravu koja je predmet ugovora, s tim da se mogu sporazumeti da zajednički čuvaju stvar ili ispravu (državinska zaloga). U ovom zakonu, pošto se radi o nedržavinskoj zalozi, zalogodavac je dužan da, po zaključenju ugovora o zalozi, čuva predmet založnog prava sa pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog privrednika, da ga održava u ispravnom stanju i vrši potrebne opravke na njemu (član 18. Zakona). Ugovorom se može predvideti čak i obaveza zalogodavca da osigura predmet založnog prava (član 19).

Zalogodavac gubi pravo na državinu, ako o dospelosti ne ispuni obavezu prema založnom poveriocu. Sve dotle, on je ovlašćen da predmet zaloge koristi prema njegovoj uobičajenoj nameni, ubirajući plodove (ukoliko izdaje). U pogledu ubiranja plodova dozvoljeno je da ugovorom to pravo bude ugovoreno u korist založnog poverioca (član 20. i 21. Zakona).

Zalogodavac ima pravo da predmet založnog prava izda u zakup i na drugi način ga koristi (član 22). On može i otuđiti predmet založnog prava i preneti pravo svojine na treće lice, s tim da bez odlaganja podnese zahtev radi upisa založnog prava u registar zaloge na teret novog vlasnika. Tu obavezu ima i novi vlasnik. Ukoliko propuste da to učine, solidarno odgovaraju za štetu koju založni poverilac može pretrpeti zbog njihovog propusta.

Otuđenje predmeta zaloge može biti ugovorom isključeno (član 24. Zakona). Postoji mogućnost ponovnog zalaganja založenog predmeta (član 25), kao i ograničenje prava na upotrebu predmeta založnog prava ili isključenje određenog načina upotrebe (član 26).

POSEBNE UGOVORNE ODREDBE O NAMIRENJU (članovi 27. i 28)

Član 27. Zakona reguliše opšte pravilo namirenja⁹⁾ ukoliko je zalogodavac privredni subjekt ili pravno lice privatnog ili javnog prava. Ukoliko predmet založnog prava nema

9) opšte pravilo namirenja - vanskudska javna prodaja ili prodaja po tržišnoj ili berzanskoj ceni

tržišnu ili berzansku cenu, založni poverilac ga može prodati na način na koji bi pouzdan razuman i pažljiv čovek, čuvajući interese dužnika i zalogodavca, ako su to različita lica.

Članom 28. regulisano je pravilo namirenja za fizička lica u kome je isključena mogućnost prelaska predmeta zaloge u svojinu založnog poverioca, ako potraživanje ne bude namireno o dospelosti, niti založni poverilac može predmet založnog prava prodati po unapred određenoj ceni, niti ga zadržati za sebe. Ugovorom o zalozi se može predvideti, da će predmet založnog prava preći u državinu založnog poverioca, ako njegovo potraživanje ne bude namireno o dospelosti. Tek u trenutku dospelosti potraživanja, oni se mogu sporazumeti da će predmet založnog prava preći u svojinu poverioca umesto isplate duga ili da će poverilac moći da ga proda po određenoj ceni ili da ga po toj ceni zadrži za sebe. Višak vrednosti dužan je da isplati zalogodavcu.

REDOSLED ZALOŽNIH PRAVA (članovi 29. do 34)

Založni poverilac ima pravo prvenstva naplate iz cene postignute prodajom predmeta založnog prava, osim ako zakonom nije drukčije određeno. Ako je isti predmet založen većem broju poverilaca, red prvenstva se utvrđuje prema vremenu prijema zahteva za upis založnog prava u Agenciji za privredne registre.

U ovoj glavi se reguliše i pitanje reda prvenstva različitih založnih prava (upisanog u registar ili nastalog predajom u državinu), tako da prvenstveno se računa prema vremenu nastanka odgovarajućeg založnog prava. Založno pravo stečeno predajom u državinu uživa prvenstvo u odnosu na docnije založno pravo upisano u Registar zaloge, ako se zasniva na ugovoru o zalozi koji je zaključen u pismenoj formi i overen u sudu ili u drugom organu ovlašćenom za overavanje potpisa.

Odredba člana 32. reguliše pitanje tereta dokazivanja, prevaljujući teret dokazivanja na neupisanog poverioca u Registar zaloge koji mora da dokaže da je do predaje u državinu došlo pre upisa u registar.

Zakonsko založno pravo iz Ugovora u privredi (prevozioca, komisionara, otpremnika, skladištara), ima prvenstveno u odnosu na založno pravo upisano u Registar zaloge (član 33). Zakonsko založno pravo poslenika za potraživanje nagrade za rad, naknade za utrošeni materijal i ostala potraživanja u vezi sa njegovim radom, a koja su nastala na osnovu ugovora o delu iz Zakona o obligacionim odnosima, ima prvenstvo u odnosu na založna prava upisana u Registar zaloge.

Redosled zakonskog založnog prava države za potraživanje poreza i drugih dažbina određuje se prema vremenu upisa u Registar zaloge (član 34. Zakona).

NAMIRENJE (članovi 35-42)

U ovom odeljku se regulišu namirenje, pravila postupka, dužnosti i prava stranaka.

Založni poverilac po samom zakonu stiče pravo na državinu predmeta zaloge, ako dužnik ne ispuni obavezu o dospelosti. On tada ima pravo da iz vrednosti predmeta založnog prava namiri svoje glavno potraživanje, kamatu i troškove oko ostvarenja naplate potraživanja, dok je višak cene dužan da isplati zalagodavcu bez odlaganja, što ako ne učini duguje zateznu kamatu zalagodavcu.

Kada se steknu uslovi za realizovanje prava zaloge, založni poverilac je dužan da preporučenim pismom obavesti dužnika i zalagodavca ako to nije isto lice, preko adrese upisane u Registar zaloge, da namerava da svoje potraživanje namiri iz vrednosti predmeta zaloge, kao i da zatraži upis u Registar zaloge započetog postupka namirenja. Od tog momenta, zalagodavac je dužan da sarađuje sa založnim poveriocem i pruži mu potrebna obaveštenja radi sprovođenja namirenja. U suprotnom duguje mu naknadu štete. Sve ove obaveze ima i dužnik, kada zalagodavac i dužnik nisu isto lice.

Nakon dostavljenog obaveštenja založni poverilac ima pravo da predmet založnog prava uzme u državinu. Ukoliko to ne uspe dobrovoljno, on ima pravo da sudu podnese zahtev za donošenje rešenja o oduzimanju predmeta založnog prava od zalagodavca i predaju njemu u državinu. Uz zahtev podnosi overeni izvod iz Registra zaloge i ugovor o zalozi. Izvod iz Registra je izjednačen sa izvršnom ispravom.

Sud je dužan da o zahtevu odluči u roku od tri dana i da postupak oduzimanja sprovede u roku od tri dana od dana donošenja rešenja kojim se zahtev usvaja.

Zalagodavac ima rok od tri dana za ulaganje prigovora da poveriočevo potraživanje ne postoji ili da založno pravo ne postoji ili da je dug isplaćen, o čemu mora podneti pismene dokaze. Prigovor ne odlaže izvršenje.

Znači, predviđen je izvršni postupak. Sam zakon definiše u članu 41. da se primenjuju pravila izvršnog postupka.

Odredbom člana 42. regulisano je pitanje zabrane pravnog raspolaganja i uslovi za nju.

Zalagodavac ne može pravno raspolagati predmetom založnog prava bez dozvole založnog poverioca, posle dostavljanja obaveštenja založnog poverioca. Ipak, savesni pribavilac stiče pravo svojine bez tereta, ako zalagodavac prodaje predmet založnog prava u okviru svoje redovne delatnosti.

NAČIN NAMIRENJA (članovi 43-50)

Zakon predviđa više načina namirenja i to:

- sudska prodaja;
- vansudska prodaja;
- javna prodaja putem nadmetanja;
- prodaja po tržišnoj ili berzonskoj ceni.

Založni poverilac može tražiti od suda da donese odluku o javnoj prodaji predmeta založnog prava, posle izvršenog upisa početka namirenja u Registru zaloge. To će se postići javnom prodajom ili po tekućoj ceni kad stvar ima tržišnu ili berzansku cenu, a ako bi troškovi javne prodaje bili nesrazmerno veliki, sud može odlučiti da se cena utvrdi procenom stručnjaka ili pak založni poverilac predmet založnog prava može zadržati za sebe po toj ceni.

Po isteku 30 dana od upisa početka namirenja u Registar zaloge, založni poverilac može pristupiti vansudskoj prodaji, a dužnik može punovažno ispuniti dug u bilo koje vreme pre prodaje predmeta založnog prava ili zalogodavac ispuniti obavezu dužnika. Zalogodavac i založni poverilac se mogu sporazumeti da se rok od 30 dana skрати.

Vansudska javna prodaja može biti i putem nadmetanja, ako je to ugovorom o zalozi predviđeno. Sporazum o tome može se postići i u trenutku dospelosti poveriočevog potraživanja, kad je zalogodavac fizičko lice koje ugovor o zalozi zaključuje izvan okvira privredne delatnosti. Sprovođenje javne prodaje, založni poverilac može poveriti stručnom licu, koje se redovno bavi takvom delatnošću.

Ugovorom o zalozi može biti predviđeno da se prodaja predmeta založnog prava vrši po tržišnoj¹⁰⁾ ili berzanskoj¹¹⁾ ceni. Ako predmet zaloge nema ni tržišnu ni berzansku cenu, založni poverilac ga može prodati na način kako bi to učinio razuman i pažljiv čovek, čuvajući interese dužnika i zalogodavca.

Založni poverilac može poveriti da za njegov račun i u njegovo ime, predmet založnog prava proda lice koje se bavi prodajom takvih stvari kao zanimanjem ili se bavi davanjem zajmova uz zalogu kao zanimanjem. Tada založni poverilac i to lice solidarno odgovaraju zalogodavcu, ako mu prouzrokuju štetu prilikom prodaje.

O mestu i vremenu održavanja prodaje, založni poverilac je dužan da obavesti dužnika i

10) Tržišna cena je cena po kojoj se iste ili slične stvari redovno prodaju pod uobičajenim okolnostima na mestu i u vreme prodaje, a ako pod tim okolnostima založena stvar nema tržišnu cenu, uzima se u obzir cena na najbližem tržištu.

11) Berzanska cena je cena po kojoj se iste ili slične stvari prodaju na najbližoj berzi.

zalagodavca (i trećeg ako to nije isto lice) a ako je prodaja održana bez njihovog prisustva, založni poverilac je dužan da ih bez odlaganja obavesti o okolnostima koje mogu biti od značaja a naročito o načinu prodaje, ceni i troškovima.

Zakonom je predviđena i mogućnost zalagodavčeve tužbe sudu (član 49) pod određenim uslovima, koji su strogi, s tim da podnošenje tužbe ne sprečava postupak namirenja, izuzev ako zalagodavac podnese javnu ispravu ili privatnu ispravu overenu na zakonom propisani način, koja sadrži dokaz da poveriočevo potraživanje ili založno pravo ne postoji, da nije dospelo za naplatu ili da je dug isplaćen. U slučaju postupanja po tužbi, nalaže se hitno rešavanje ovih sporova.

Savesno lice koje kupi predmet založnog prava, na sudskoj ili vansudskoj javnoj prodaji stiče neopterećeno pravo svojine, koje se ne može osporavati zbog mogućih propusta u postupku prodaje. Ovo važi i za prodaju predmeta založnog prava u postupku namirenja po tržišnoj ili berzanskoj ceni ili po ceni po kojoj bi ga prodao razuman i pažljiv čovek.

PRESTANAK ZALOŽNOG PRAVA (članovi 52-55)

Odredbe ovih članova regulišu način prestanka založnog prava. To su:

- isplata i drugi načini prestanka potraživanja;
- propast stvari;
- prodaja;
- ostali slučajevi (pismeno odricanje založnog poverioca, konfuzija, sticanje svojine na predmetu zaloge).

Za prestanak založnog prava i brisanje iz Registra zaloge, traži se pristanak na brisanje založnog poverioca ili sudska odluka kojom se utvrđuje da je založno pravo prestalo.

REGISTAR ZALOGA (članovi 56-65)

Odredbe ove glave regulišu upis pokretnih stvari i prava u Registar zaloge.

Registar zaloge je javni registar koji založna prava i uvid u njih čini dostupnim svim zainteresovanim licima, doprinoseći pravnoj sigurnosti. Niko se ne može pozvati na okolnosti da mu podaci iz Registra nisu bili poznati. Upis podataka u Registar nije dokaz o postojanju prava zaloge, niti da je upisano potraživanje punovažno. Postoje slučajevi kada se upis u Registar neće prihvatiti i oni su tačno nabrojani. Po odbijanju upisa u Registar zaloge, rešenje se mora doneti u roku od tri dana od dana prijema zahteva za upis. To je jedinstvena elektronska baza podataka koja sadrži založna prava na stvarima fizičkih ili pravnih lica i druge podatke koji se u skladu sa ovim zakonom, upisuju u Registar zaloge. Njena osnova je centralna baza podataka, a lokalne jedinice Registra

zaloge se formiraju na teritoriji Republike Srbije i preko njih se može vršiti upis i pretraživanje centralne baze.

Registar zaloge vodi Agencija preko Registratora koga na četiri godine imenuje i razrešava Upravni odbor Agencije uz prethodnu saglasnost Vlade Republike Srbije. Isto lice može biti ponovo imenovano, ali i razrešeno pre isteka perioda na koji je imenovano.

Registar zaloge je dostupan svim licima preko bilo koje jedinice Registra zaloge i to u svakom trenutku u okviru radnog vremena Registra. Podaci iz Registra su javni a overeni izvod o njima daje se na zahtev zainteresovanom licu kako o onome što je upisano u Registru kao i potvrda da Registar ne sadrži podatke o zalozi na određenoj stvari ili pravu. Za upis, brisanje podataka i druge usluge koje pruža Agencija, plaća se naknada čiju visinu određuje Upravni odbor Agencije uz saglasnost Vlade Republike Srbije.

Upis u Registar stvara fikciju da su treća lica upoznata sa postojanjem založnog prava i on nije dokaz prava svojine ili drugih prava zalogodavca na založenim pokretnim stvarima, niti da je obezbeđeno potraživanje ili zalaganje punovažno.

U Registar se upisuju podaci o zalogodavcu i dužniku; založnom poveriocu; trećem licu iz člana 16. stav 1. Zakona (Založni poverilac ili više njih mogu odrediti treće lice ili jednog od njih da preduzima pravne radnje radi zaštite i namirenja založenog potraživanja); podatke o pokretnoj stvari ili pravu; potraživanju obezbeđenom zalogom uz označenje osnovnog i maksimalnog iznosa; postojanju spora o založnom pravu; da je započet postupak namirenja i sve promene ovih podataka.

Izmene i dopune podataka u Registru, ako se odnose na bitne elemente upisanog založnog prava, imaju karakter novog upisa.

Založni poverilac ima obavezu da traži da se u Registar zaloge upiše započeti postupak namirenja. Zalogodavac može da zahteva da se u Registar upiše zabeleška postojanja spora ako pokrene parnicu za brisanje založnog prava iz Registra zaloge. Zalogodavac, založni poverilac i svako drugo lice mogu zahtevati upis zabeleške spora ako su pokrenuli parnicu u vezi sa zalogom.

Dokumentacija na osnovu koje je izvršen upis u Registar, sastavni je deo Registra zaloge do njenog prevođenja u elektronsku formu. Nakon toga, čuvaće se po propisima za arhivsku građu.

Na osnovu zahteva koji se podnosi Agenciji na propisanom obrascu, pokreće se postupak upisa u Registar zaloge. Podnosiocu zahteva izdaje se potvrda o podnetom zahtevu. Registrator proverava urednost i potpunost zahteva ne ispitujući tačnost podataka i verodostojnost dokumenata uz zahtev.

Upis u Registar zaloge odobrava se rešenjem, kao i brisanje zaloge, ako je to bio zahtev.

Zahtev se odbacuje zaključkom, ako nije podnet u skladu sa ovim zakonom, kojom prilikom se podnosiocu vraća originalna dokumentacija.

Protiv rešenja i zaključka može se izjaviti žalba u roku od 15 dana Ministru nadležnom za poslove privrede preko Agencije.

Shodna primena Zakona o upravnom postupku važi za sve ono što ovim zakonom nije predviđeno a odnosi se na postupak upisa u Registar. Podaci upisani u Registar objavljuju se istovremeno na internet strani Agencije.

ZAKLJUČAK

Može se zaključiti da Zakon o založnom pravu na pokretnim stvarima upisanim u Registar predstavlja dobro zakonsko rešenje, jer nedržavinska zaloga kao predmet njegove regulative ima značajne ekonomske prednosti u odnosu na državinsku. Posebno sa razloga što predmet zaloge ostaje u državini dužnika omogućujući mu da se njegovim korišćenjem pomogne u otplati duga zbog koga je dao zalogu. Postupak namirenja je mnogo efikasniji od sudskog postupka izvršenja na nepokretnostima. Predviđeni su veoma kratki rokovi, hitnost u postupanju i primena pravila izvršnog postupka. Odredbama ovog zakona ne vređaju se imovinska prava založnog dužnika, niti se on dovodi u nepovoljniji položaj, jer je njegov predmet svojina založena kao realno obezbeđenje poveriočevog potraživanja, u njegovom pritežanju sve do postupka realizacije založnog prava. Samim tim, ovi propisi su u skladu i sa odredbama Evropske konvencije o ljudskim pravima, tačnije protokola 1. člana 1. koji se tiče zaštite prava svojine.

Naravno, ni jedan zakon nije toliko dobar da ne bi mogao biti bolji, ali će se njegovi eventualni nedostaci ukazati tek u predstojećoj primeni, pa će praktični problemi koji eventualno nastanu, uticati na njegovo poboljšanje i dogradnju.

LITERATURA

- **dr. Obren Stanković I dr Miodrag Orlić – Udžbenik Stvarno pravo, Beograd.**
- **Sl. glasnik RS”, br. 57/03 i 61/05**
- **Privredni savetnik 2003**
- **Duško Medić - Založno pravo, Banja Luka**
- **[HTTP://PKS.KOMORA.NET](http://PKS.KOMORA.NET)**

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RAD.

**RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI
MATERIJALI.**

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

WWW.MATURSKI.NET

WWW.SEMINARSKIRAD.INFO

WWW.MATURSKI.ORG

WWW.ESSAYSX.COM

WWW.FACEBOOK.COM/DIPLOMSKIRADOVI

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM